

Centar za liberterske studije
Elektronska biblioteka

autor: Artur Dž. Miler

naslov: Kako omogućiti anarhističku revoluciju? (treće izdanje)

prevod: Miloš Milić

edicija: Kuka i motika — osnovi slobode, 1. kolo

prvo izdanje: Samizdat, 2004.

Copyright 2005 Centar za liberterske studije, Beograd

Umnožavanje, distribucija i/ili modifikacija ovog dokumenta je dozvoljena pod uslovima GNU Free Documentation License, verzija 1.2 ili nekom novijom verzijom objavljenom od strane *Fondacije za slobodni softver (Free Software Foundation)*.

Kopija licence se može naći na <http://inicijativa.org/copyleft> ili na <http://www.gnu.org/licenses/fdl.html>

Predgovor

Artur Dž. Miler je anarhista od kasnih šezdesetih godina XX veka. Kao anarhistički autor pisao je za publikacije našeg pokreta u Severnoj i Južnoj Americi, Aziji i Evropi. Urednik je anarho-sindikalističkog lista „Bayou La Rose” više od 26 godina. Takođe, Miler je aktivan u kampanjama za solidarnost sa zatvorenicima više od 25 godina. Radio je kao zemljoradnik, radnik na naftnoj bušotini i u rudniku, vozač kamiona i radnik na brodogradilištu. Artur je član revolucionarnog sindikata *Indrustrijski radnici i radnice sveta* (*Industrial Workers of the World*) iz SAD-a od 1970. godine.

Brošura „Kako omogućiti anarhističku revoluciju?” predstavlja krajnje zanimljivo štivo. Autor se ovde na interesantan način upušta u konkretizaciju teorijskih i praktičnih postavki anarhizma, za šta mu se mora odati dužno priznanje, jer takvi pokušaji isuviše često završavaju u nerealnim maštarijama, te mogu, u inat svojim namerama, biti kontraproduktivni — a to ovde nikako nije slučaj. Naročito treba istaći veliku vrednost autorove razrade praktičnih anarho-sindikalističkih koncepcija, koja predstavlja veliki šamar svim neodgovornim i kontrarevolucionarnim pokušajima umanjivanja značaja radničke klase i njenog revolucionarnog potencijala.

Ono što domaća čitalačka publika može uočiti je to da brošura obrađuje i teme koje ne predstavljaju goruća pitanja u našoj sredini — naime, autor se između ostalog bavi i pitanjem (indijanskih) plemenskih zajednica i rasizma inherentnog svakom kapitalističkom društvu. Iako ti osvrti nisu direktno povezani sa našom realnošću, oni ni na koji način ne umanjuju vrednost ove brošure.

Može se reći da je, uprkos nedostacima koji su uvek prisutni u rukopisima ovog tipa, ovo tekst vredan pažnje: kroz konkretizaciju osnovnih anarho-sindikalističkih stavova autor je nedvosmisleno pokazao da prigovori na račun navodnog utopizma anarho-sindikalizma, i anarhizma uopšte, nemaju realnog osnova. Time je potvrdio istinsku vrednost anarhističkih i anarho-sindikalističkih koncepcija, odnosno, njihovo epohalno revolucionarno značenje.

CLS, oktobar 2004.

Sadržaj

1	Uvod	1
2	Anarhizam	2
3	Direktna akcija	4
4	Anarhistički federalizam	4
5	Anarho-sindikalizam	5
6	Industrijski sindikalizam	6
7	Kako bi funkcionisao industrijski sindikalizam?	7
8	Sindikalizam zajednice	8
9	Kako bi funkcionisao sindikalizam zajednice?	9
10	Ekološki sindikalizam	9
11	Kako bi funkcionisao ekološki sindikalizam	10
12	Socijalni sindikalizam	10
13	Sinteza sindikalizma	11
14	Revolucionarni proces	12
15	Sindikalistička revolucija	13

Kako omogućiti anarhističku revoluciju?

Artur Dž. Miler

1 Uvod

Ovaj tekst nije proizvod neke određene organizacione ili filozofske struje unutar anarhizma. Iako je dobrim delom pod uticajem određenih anarhističkih ideja, tekst je ipak samo ugao gledanja jednog anarhiste koji pokušava da odgovori na pitanje kako omogućiti anarhističku revoluciju u našem modernom društvu.

Naš svet je postao mnogo složeniji nego što je bio u vreme kada su pisani prvi tekstovi o anarhizmu. Kapitalistička klasa se organizovala na internacionalnom nivou i teži da kontroliše čitavu planetu. Država, kao zaštitnica kapitalističke klase, postala je još snažnija, dok super-sile dominiraju slabijim državama koristeći vojnu i ekonomsku nadmoć. Ljude kao stoku koncentrišu u gradove proizvođača/ica, dok lokalna samodovoljnost i nezavisnost polako nestaju. Organizacionu formu ovog procesa možemo da smatramo Novim svetskim poretkom¹, ili korporativnim fašizmom.

Postalo je očigledno da stari načini pružanja otpora više nisu adekvatni da spreče napredak Novog svetskog poretka. Otpor je u Novom svetskom poretku jedino sposoban da reaguje na neke aspekte korporativnog fašizma, dok mnogi drugi aspekti ostaju nedodirnuti. Pošto današnji oblik otpora ne može uspešno da se suprotstavi celini Novog svetskog poretka, on takođe ne može ostvariti revolucionarnu promenu.

REFORMIZAM: jačanje Novog svetskog poretka odvija se toliko velikom brzinom da je potpuno nemoguće reformisati današnji sistem u smeru zadovoljavanja potreba ljudi.

SOCIAL-DEMOKRATIJA (parlamentarna politika): čak i kada je moguće iskoristiti izborni sistem da bi se obezbedila neka dobrobit za ljude, ta pobeda nije trajna, jer moraš konstantno da se boriš da zadržiš postignuto, što te usporava u postizanju novih dobiti. Prvo moraš da omogućiš sprovođenje odluke koja ti donosi dobrobit, a onda da je finansiraš svake godine i da se staraš da ne bude ukinuta. To otežava postizanje novih pobeda. Akumulacija političke moći je osnovna karakteristika izbornog procesa i parlamentarne politike: kada se jednom postigne politička moć, najvažnije postaje održavanje te moći. To znači da ona mora da se bori protiv svega što ugrožava njenu prevlast, i realno i umišljeno. Pošto je politička moć zapravo moć centralizovana u rukama manjine koja vlada većinom, onda ta većina mora biti kontrolisana da bi se njome upravljalo. Tako čak i najprogresivnije političke opcije postaju zapravo nova vladajuća klasa.

MARKSIZAM-LENJINIZAM: Jedna od najvećih grešaka svih vremena je ideja partije koja preuzima kontrolu nad državnim aparatom i preko diktature stvara komunistički sistem. U prirodi države je da centralizuje moć unutar

---

¹Autorova teza o novom svetskom poretku, pored toga što zvuči pomalo paranoično, nije sasvim utemeljena. Taj navodno novi svetski poredak ne razlikuje se mnogo od onog starog, dakle, ne predstavlja *novum* naše sadašnjosti, pa je naglašavanje tog pojma, prema našem mišljenju, besmisleno. (Prim. CLS)

sebe, i zbog toga nijedna država neće odumreti — naprotiv — ona će sve više jačati svoju centralizovanu moć. Država je mehanizam kojim manjina upravlja većinom. Zbog toga je malo zajedničkog u interesima manjine koja vlada i većine nad kojom se vlada, a interesi manjine su direktna pretnja interesima većine. Da bi se zaštitila od ove pretnje, manjina koja vlada, ma ko da su oni, pojačava kontrolu društva i pritisak na većinu. Zbog toga marksizam-lenjinizam nikada ne može napredovati dalje od diktature partije. Jedan od proklamovanih ciljeva marksizma-lenjinizma je uništenje kapitalizma i kontrole koju kapitalistička klasa ima nad državom. Međutim, pošto marksizam-lenjinizam koristi institucije države, on ne može stvoriti trajnu revoluciju zato što kapitalizam može ponovo da se uspostavi, preuzimajući kontrolu nad institucijama države. Ovaj proces se jasno video širom sveta jedna po jedna, marksističko-lenjinističke države su se vraćale u kapitalizam. Iako je Marks smatrao da će se socijalizam izgraditi iz razvijenog kapitalizma, mi širom sveta vidimo da marksistički razvoj industrije pre vodi u razvijeni kapitalizam, nego u razvijeni socijalizam.

Imajući u vidu Novi svetski poredak i neuspeh reformizma, socijal-demokratije i svih oblika marksizma, mislim da moramo u drugom smeru da potražimo rešenja mnoštva problema koji ugrožavaju nas i našu planetu. Ova rešenja, po mom mišljenju, nalaze se u uništenju kapitalizma i države, ili drugim rečima — u anarhizmu.

2 Anarhizam

Osnovna ideja anarhizma je da ljudi mogu da žive bez kapitalizma i države, u različitim oblicima decentralizovanog slobodnog udruživanja, samoupravljanja i uzajamnog pomaganja. Iako je anarhizam prilično pod uticajem filozofskog idealizma, ne možemo dopustiti idealizmu da nam stoji na putu razvoja revolucije, jer ako to dopustimo naše osnovne ideje biće nemoguće postići. Idealizam je važan jer nas tera da se borimo za vrednije od onog što danas postoji. Međutim, taj idealizam mora da odgovara revolucionarnoj borbi protiv Novog svetskog poretka, koji ne funkcioniše na naš idealistički način. Novi svetski poredak je organizovana sila, kojoj se stoga mora suprotstaviti takođe jedna organizovana sila. Kada organizovana moć ljudi bude jača od organizovane sile vladajuće/kapitalističke klase, tada ćemo svojom zajedničkom snagom moći da se otarasimo Novog svetskog poretka i zamenimo ga anarhističkim društvom. Idealizam je istovremeno i snaga i slabost anarhizma. Anarhistički idealizam je učinio da naša filozofija bude otvorena za mnoge društvene mogućnosti, bez smetnje dogmi. Slabost anarhističkog idealizma nalazi se u pokušaju menjanja društva dok se nalazimo u sukobu sa vladajućom klasom koja je dobro organizovana i ukopana.

Kada je anarhizam vođen idealizmom, zbrkom ideja, i kada je anarhizam zasnovan na autonomnom lokalizmu, onda on nije u mogućnosti da sakupi snagu koja je potrebna za revolucionarnu borbu sa dobro organizovanim Novim svetskim pretkom. Ono što je moguće postići gubi se, jer usled represije takav anarhizam nije sposoban da se brani jedinstvom akcije. Drugim rečima, anarhisti/kinje imaju običaj da kreću u raznim pravcima istovremeno, da bi se ispostavilo da zapravo nigde ne mrđaju. Naš idealizam mora da bude dovoljno fleksibilan da se razvije u praktičnom smeru u revolucionarnoj borbi. Sa druge strane, naša praksa mora biti dovoljno fleksibilna da bi revolucionarna borba

dovela do anarhističkog društva koje neće postati samo još jedan oblik kontrole društva od strane elite. Neki/e smatraju da ne smemo praviti plan revolucije i revolucionarnog društva. Do neke mere to je tačno, jer i naša revolucija i naše revolucionarno društvo moraju da budu dovoljno fleksibilni da se prilagode novim situacijama na koje ćemo nailaziti. Ali, imajući to u vidu, nama je takođe potrebno i jedinstvo ideja i organizovanje, da bismo uopšte omogućili uslove za revoluciju. Takođe, ako već nemamo neke načine na koje bismo transformisali društvo i zadovoljili/e naše potrebe, tada bi — čak i ako uspemo da pobedimo vladajuću klasu — jednom kada potrebe ljudi ne budu zadovoljene, oni mogli da se vrate pod okrilje neke upravljačke klase koja ima neke načine da zadovolji te potrebe.

Mislim da bi na pripremanje anarhističke revolucije trebalo da se gleda kao na proces izgradnje. Nakon svega rečenog, taj proces bi trebalo da sadrži:

JEDINSTVO IDEJA. Kao revolucionarni pokret, moramo stremiti u istom smeru, ili ćemo umanjiti našu sposobnost da napravimo revolucionarnu organizaciju a naša snaga će se rasuti.

JEDINSTVO TAKTIKE. Da bi naša revolucionarna borba imala ikakvog realnog uspeha, mislim da bi trebalo da napravimo jasnu analizu taktike. Naša taktika trebalo bi da bude izgrađena na osnovu onoga što je efikasno u datoj situaciji. Jedan od problema koje nalazim u anarhističkom pokretu je militantnost predstave, umesto militantnosti sadržine. Revolucionarna militantnost ne znači predstavu militantnosti, već ona koristi taktiku koja pomaže procesu izgradnje revolucije. Deo toga je svakodnevna borba, jer je revolucionarni proces takođe i iznuđivanje ustupaka od naših neprijatelja. Kada analiza pokaže jasno koja taktika najviše odgovara svrsi, tada je potrebno da iza te taktike ujedinitimo snage. Ako to ne možemo, onda opet umanjujemo mogućnost uspeha.

JEDINSTVO FOKUSA. Potrebno je da znamo ko su nam neprijatelji — kapitalizam, država i stvari kao što su rasizam, seksizam i svi oblici dominacije, ugnjetavanja i eksploatacije. Iako je normalno da se ljudi ne slažu u vezi ovih ili onih stvari, ta neslaganja ne bi trebalo da budu osnova za međusobnu borbu. Potrebno je da se fokusiramo na neprijatelja, a ne jedni na druge. Po mom mišljenju, svoj stav u nekom neslaganju najjasnije predstavlja osoba koja taj stav realizuje. Frakcionaštvo pomaže jedino neprijatelju.

SVRSISHODNOST, A NE REAKCIJA. Često u našoj borbi ljudi jednostavno reaguju na one stvari koje im lično smetaju, ali bez jasne analize efekata njihovih akcija u odnosu na druge, na našu borbu i da li te akcije uopšte pomažu cilju za koji se borimo. Umesto da prosto reagujemo, mislim da bi trebalo da analiziramo situaciju i delujemo svrhovito, u skladu s onim što će zaista uticati na situaciju onako kako mi želimo, ali što će takođe pomoći u razvoju našeg revolucionarnog procesa. To najčešće znači kreiranje alternativa istovremeno dok se direktno hvatamo u koštac sa onim čemu mislimo da moramo da se suprotstavimo.

KOLEKTIVNA AKCIJA. Ne protivim se individualnoj akciji kada ona vodi kolektivnoj. Jedan od najpoznatijih primera za ovo je individualna akcija Roze Parks (Rosa Parks) koja je uhapšena zato što nije htela u autobusu da ustupi mesto beloj osobi. Ono što je njenu akciju učinilo toliko značajnom je to što je ona vodila ka kolektivnoj akciji bojkotovanja autobusa. Ali kada individualna akcija nije direktno vezana za „puls” kolektiva, onda ona može da vodi u reakcionarnu kontra-akciju. Ovo se najčešće dešava kada ljudi preduzimaju akcije sa mišlju da će pogoršavanjem neke situacije naterati druge ljude da po-

zitivno reaguju. Ljudi će tada, najčešće, krenuti u reakcionarnu kontra-akciju i sama borba će pretrpeti udarac. Svrha naših akcija treba da bude izazivanje kolektivne akcije, jer kolektivna akcija vodi uspehu.

LIČNA I KOLEKTIVNA DISCIPLINA. Kada govorim o disciplini ne mislim na militarističku disciplinu koja je sprovedena od onih na vrhu, nad onima ispod. Ono o čemu govorim je lična i kolektivna disciplinovanost da se uradi ono što treba da se uradi u konkretnoj situaciji. Borba je nekada vrlo teška, zato se i zove „borba”. Ako želimo da uspemo, onda moramo da imamo volju da se disciplinujemo i uradimo i ono što je teško, i što nam ponekad može doneti patnju. To ponekad znači i ličnu borbu protiv razočaranja i depresije. Kada je teško, tada je upravo najvažnije da se nastavi. Ako to nismo spremni da uradimo, onda je naš rad potpuno gubljenje vremena. Anarhističko društvo neće se stvoriti samo zato što mi mislimo da je to dobra ideja. To zahteva mnogo napornog rada i ličnog i kolektivnog požrtvovanja. To zahteva jasnu analizu moći našeg neprijatelja i vrsti organizovanja i taktike koja nam je potrebna da bismo razvili veću snagu od našeg neprijatelja, ako želimo da uspemo.

3 Direktna akcija

Anarhisti/kinje veruju da je najbolja ona vrsta akcije koju preduzmu oni/e kojih se problem direktno tiče, i koja cilja direktno na uzrok problema, zbog čega je takva akcija i dobila naziv „direktna akcija”. Čak i u najboljem slučaju, oni oblici akcije u kojima ljudi ostavljaju na drugima da urade ono što sami treba da urade, postaju neefikasne u samom procesu.

Direktna akcija nije samo taktika, to je način života. To je ideja društvenih odnosa u kojima akciju preduzimaju oni koji u odnosima učestvuju, što je osnova anarhizma. Direktnoj akciji nije cilj da reformiše sistem, ona se bori za osvajanje ustupaka u svakodnevnoj borbi, kao način izgradnje socijalne revolucije u kojoj će ljudi direktno preuzeti sredstva za proizvodnju i svoje zajednice, i izdvojiti se iz kapitalističkog sistema i države.

4 Anarhistički federalizam

Pogrešno je shvatanje da anarhisti/kinje ne veruju u organizovanje. Iako je tačno da neki/e ekstremni/e individualisti/kinje odbacuju organizaciju, većina anarhista/kinja uviđa potrebu za organizovanjem i u toku revolucionarnog procesa, i u revolucionarnom društvu.

Ideja ekstremnih individualista/kinja da će se ljudi nekako spontano podići, kao individue bez organizacije, i uništiti državu, krajnje je apsurdna. To je slučaj u kojem ljudske fantazije pretegnu nad osećajem stvarnosti. Neki/e ekstremni/e individualisti/kinje zasnivaju svoju nadu u anarhiju na ideji da će država jednog dana nestati. Iako do toga vremenom možda i može doći, ipak bi — bez stvorenih anarhističkih alternativa — ljudi prošli kroz velike patnje i iz takve krize bi se uzdigao novi autoritarni sistem.

Većina anarhista/kinja zagovara horizontalni oblik federativnog organizovanja. Ono započinje udruživanjem anarhističkih grupa u lokalne federacije, potom regionalne, pa sve do internacionalne federacije. Svaka federacija je osnovana na zajedničkim potrebama onih koji/e čine federaciju. To ne znači da

takva forma mora biti od početka stvorena, jer je moguće negde naći regionalne federacije organizovane pre lokalnih, i te regionalne federacije služe da bi pružile kolektivnu pomoć i omogućile raštrkanim grupama da formiraju lokalne federacije. Stoga, anarhistički federalizam je dovoljno fleksibilan da bi se izgradio na potrebama, umesto na zaokruženim teorijama. Anarhizam se neće desiti samo zato što želimo da se ostvari — potrebno je revolucionarno delovanje: obrazovanje, organizacija i akcija. Iako anarhisti/kinje najčešće žele da se organizuju na osnovu svih potreba ljudi i okoline, forma ovih organizacija uključivala bi i ljude koji nisu prevashodno anarhisti/kinje. Zato su anarhisti/kinje uvideli/e potrebu za organizovanjem specifičnih ideoloških anarhističkih federacija da bi sprovodili/e anarhističku strategiju u raznim društvenim borbama. Takođe, u periodima represije, rađa se potreba za kolektivnom odbranom i anarhista/kinja, i opšte društvene borbe. Anarhističke federacije, po mom mišljenju, ne bi trebalo da budu anarhistička zbrka. One bi, kao što sam već napomenuo, trebalo da budu zasnovane na jedinstvu ideja, taktike i zajedničke akcije, uz disciplinu potrebnu za efikasno organizovanje i akciju. U periodima represije, anarhistička forma federalizma otežava suzbijanje pokreta, jer ne postoji centar u koji je moguće ciljati. Svaki deo federacije može samostalno da operiše ako su drugi delovi federacije suzbijeni. Na kraju krajeva, i proces reorganizacije može da počne čak i ako je cela federacija zbrisana.

Mislim da lokalne ili regionalne federacije ne bi trebalo da budu sastavljene samo od već postojećih organizovanih anarhističkih grupa. Jedan od problema ograničavanja lokalnih ili regionalnih federacija samo na već organizovane grupe je da se stvara tendencija izolovanja od širokog organizovanja. Lokalne anarhističke grupe mogu biti grupe afiniteta ili kolektivi koji ne žele da se otvore za sve anarhiste/kinje koji/e se pojave, jer mogu imati svrhe koje ne odgovaraju potrebama svih anarhista/kinja. Anarhisti/kinje su dobri u širenju dobrog obrazovnog materijala i pojavljivanju u drugim organizacijama i manifestacijama. Ali kada je jednom osoba ubeđena da je njen put anarhizam, ona će teško početi sa anarhističkim aktivizmom ako ne postoji neka organizacija koja je otvorena za njih. Trebalo bi da omogućimo da se aktivni/a anarhista/kinja postane lako, a ne teško. Zato mislim da bi lokalne i regionalne federacije trebalo da imaju neke opšte grupe koje bi služile okupljanju novih anarhista/kinja i anarhista/kinja koji/e ne pripadaju nijednoj organizovanoj anarhističkoj grupi.

5 Anarho-sindikalizam

Anarho-sindikalizam je izrastao iz interesnog organizovanja radništva u sindikate. Međutim, sindikalno organizovanje ima svoje mane, zbog čega su se anarhisti/kinje trudili/e da izmene smer sindikalnog udruživanja ka usvajanju anarhističkih metoda i ciljeva. Sindikalizam je zasnovan na ideji zajedničkog organizovanja onih koji/e su direktno pod uticajem nečega, i iniciranja njihovog samoupravljanja, kao u organizovanju fabričkih radnika/ca. To je različito od ideje neke opšte organizacije u kojoj ljudi koji nisu direktno pod uticajem nečega, odlučuju u ime onih koji jesu. Drugim rečima, to je različito od ideje da svi ljudi odlučuju za sve ljude, čime se stvara situacija u kojoj većina odlučuje za manjinu. A u nekim slučajevima je upravo manjina ta koja će neposredno osetiti efekte jedne takve odluke.

Sindikalizam je organizovanje sindikata (saveza) neposrednih ličnih interesa

onih koji su direktno pod uticajem nekog probleme, ili imaju zajednička interesovanja. Sindikati koriste isti oblik organizovanja kao anarhističke federacije. Sindikat grupe, lokalni sindikat, regionalni, i tako dalje, na osnovu potreba onih koji/e se organizuju. Iako je sindikalizam izrastao iz neposrednog organizovanja u fabrici, njegove metode se mogu primeniti na sve vidove društvenih odnosa, potreba, pitanja i zajedničkih interesovanja. Stoga, opštim organizovanjem sindikata gradili bismo našu revolucionarnu snagu, kao i naše revolucionarno društvo, a istovremeno bismo bili/e sposobni/e za svakodnevnu borbu. Ima anarhista/kinja koji/e smatraju da su sindikati dobar način za pripremanje revolucije, ali da bi trebalo sami da se rasformiraju kada revolucija počne. Ja se s tim ne slažem. Period transformacije posle revolucije odlučiće da li se radi o uspešnoj anarhističkoj revoluciji, ili će se stvari vratiti staroj autoritarnosti. Po mom mišljenju, prvi cilj transformacije je da zadovolji potrebe ljudi, a ne idealizma. Kada potrebe ljudi budu zadovoljene, onda će sindikati biti dovoljno fleksibilni da evoluiraju prateći dalje potrebe ljudi i njihove želje. Kada forma sindikata više ne bude bila potrebna, oni više neće postojati. To je zasnovano na najvažnijoj funkciji sindikata koji je stvoren zbog zajedničkih potreba i interesa, kao interesna i samoupravna organizacija, i stoga — ako potreba više ne postoji, ili ako se promeni, ili ako postoji želja za drugačijim oblikom društvenog organizovanja — sindikati će se menjati.

6 Industrijski sindikalizam

Industrijski sindikalizam je baziran na ideji da bi radnici i radnice trebalo da organizuju svoju ekonomsku moć, kako bi vodili/e uspešnu svakodnevnu borbu protiv gazda, dok bi u isto vreme gradili/e svoju kolektivnu moć sa ciljem uništenja kapitalizma. Struktura industrijskog sindikalizma je krajnje jednostavna. Prvo, to je horizontalna forma organizovanja, koja počinje na nivou radnog mesta svakog organizovanog preduzeća. Organizacija na radnom mestu trebalo bi da uključuje sve radnike i radnice preduzeća, a ne da ih razjedinjuje, kao što radi prevaziđeni sindikalizam koji organizuje na osnovu struke, umesto na osnovu zaposlenja u određenoj industriji. Odluke koje se tiču radnog mesta moraju biti donesene na samom radnom mestu. Preduzeća u istoj industriji, u okviru određene geografske regije, organizuju se zajedno u lokalni industrijski sindikat. Isti taj proces nastavlja se do regionalnih industrijskih sindikata i dalje do internacionalnih. Sve slične i radom povezane industrije organizuju se zajedno u industrijska sindikalna odeljenja. Ova odeljenja organizuju se lokalno, regionalno i internacionalno, kako diktiraju potrebe. Svi lokalni industrijski sindikati organizuju se zajedno u lokalna veća, potom regionalna i na kraju internacionalna veća industrijskih sindikata.

Pošto je osnovna ideja organizovanja sindikata zapravo organizovanje potreba, ponekad će biti potrebno da industrijski sindikati usvoje i dodatne forme organizovanja.

Evo nekih primera:

MNOGA PREDUZEĆA PRIPADAJU VELIKIM KORPORACIJAMA. U svakodnevnoj borbi radnika/ca ponekad može biti potrebno da se organizovanje izvrši šire od industrijskog sindikata, i da uključi sve koji/e rade za istu korporaciju. Zadržavajući industrijske sindikate, radnici/e određene korporacije bi organizovali, npr. IBM radnički sindikat koji bi opet bio organizovan

lokalno, regionalno i internacionalno, tako da u vreme štrajka radnici/e mogu da zaustave rad celokupne korporacije, umesto samo jednog njenog dela.

SINDIKATI RADNIH PODRUČJA. Nekada dobra taktika u nekoj poslovnoj regiji može biti organizovanje zaposlenih u toj regiji u jedinstveni sindikat, i dalje zadržavajući industrijske sindikate. Na ovaj način cela poslovna regija može biti blokirana u isto vreme. Na primer, u jedan lučki sindikat mogu biti organizovani/e svi/e radnici/e u luci, koji su možda u posebnim sindikatima mornara/ki, kamiondžija/ki, radnika/ca železnice, tehničara/ki, majstora/ki na održavanju brodova, itd.

STRUKOVNI SINDIKATI. Iako je najefikasniji oblik sindikata industrijski, još uvek postoji poseban interes ili potreba različitih struka. Na primer, struka zavarivača/ica — gde imaju zajedničke interese kao što je sigurnost zavarivača/ica, obuka, ili pomoć pri zapošljavanju u drugoj industriji kojoj trebaju zavarivači/ce.

POSEBNE POTREBE. Ovo mogu biti potrebe ljudi u kolicima, ili ljudi druge boje kože koji žele da rade u industriji koja im brani da se zaposle. Sindikat je organizacija potreba onih koji te potrebe imaju, tako da bi i ovi specifični sindikati bili važan deo sindikalne strukture.

DIREKTNNA DEMOKRATIJA. Sve odluke ili izbor predstavnika/ca vrši se na osnovu direktno-demokratskog procesa odlučivanja u svakom sindikatu. Svaki član i svaka članica ima jednak uticaj na te procese.

FUNKCIONERI/KE. Kada anarhisti/kinje biraju funkcionera/ku, onda je to biranje radnika/ca da odrade specifičan posao, a ne biranje političkog vodstva. U okviru sindikata pozicija funkcionera/ke je ograničena pravom i mogućnošću smenjivanja po potrebi u svakom trenutku.

SKUPŠTINE. Kada dva ili više sindikata imaju potrebu da se dogovore, iz bilo kog razloga, oni sazivaju skupštinu. Nekada se skupštine održavaju po unapred određenom rasporedu, npr. jednom godišnje, ili se sazivaju zbog posebnih potreba koje su se javile. Ponekad su skupštine otvorene za sve članove/ice sindikata, ali to nekada nije praktično, pa sindikati biraju delegati/kinju, sa imperativnim mandatom, za skupštinu.

KOMITETI ZA ZAŠTITU I KOMITETI SOLIDARNOSTI. Svaki sindikat bi trebalo da ima organizovan komitet za zaštitu/solidarnost.

INDUSTRIJSKI SINDIKATI EKOLOGIJE / ZDRAVLJA / SIGURNOSTI. Kapitalistički sistem proizvodi mnoštvo negativnih posledica za okolinu, zdravlje i sigurnost radnika i radnica. Ova pitanja ne smeju da čekaju neko bolje vreme da bi se rešavala. Ona moraju da budu važan element svih anarhističkih i sindikalističkih oblika organizovanja. Iako bi i van industrije trebalo da postoji borba protiv ovih proizvoda kapitalizma, industrijski sindikati imaju mogućnost da se direktno bore u okvirima industrije, da je menjaju u smeru usklađivanja sa potrebama planete, radnog mesta i životne zajednice. Stoga bi svaki sindikat trebalo da ima komitete ekologije/zdravlja/sigurnosti, koji bi bili organizovani u industrijske sindikate ekologije/zdravlja/sigurnosti, i opet bi ovi sindikati bili organizovani lokalno, regionalno i internacionalno.

7 Kako bi funkcionisao industrijski sindikalizam?

Svaki industrijski sindikat bi sastavio listu svojih zahteva, a onda bi bila sazvana lokalna skupština, ili ako je potrebno — regionalna ili internacionalna

skupština, zavisno od situacije. Ove skupštine mogu biti industrijske, različitih sindikata radnika/ca koji/e rade za istu korporaciju, ili sindikata određenog područja ili kombinacija sindikata različitih formi. Na skupštini se svi zahtevi spajaju, i delegati/kinje na skupštini se izjašnjavaju o štrajku ili drugim akcijama. Ako je odlučen štrajk, a kapitalista nije prihvatio zahteve, sindikat odlazi do veća industrijskih sindikata da objavi bojkot za ona preduzeća koja će biti pod udarom štrajka. Tim bojkotom se traži da:

1. Nijedan/a sindikalista/kinja ne prođe kroz štrajkačku stražu ispred preduzeća u štrajku
2. Nijedan sindikat ne opskrbljuje to preduzeće robom ili uslugama
3. Nijedan sindikat ne obavlja posao koji bi obavljali/e radnici/e koji/e štrajkuju, čak i ako kompanija premesti posao u preduzeće u kojem se ne štrajkuje
4. Nijedan/a sindikalista/kinja ne pomaže štrajkbrehersku proizvodnju
5. Nijedan/a sindikalista/kinja ne koristi proizvode štrajkbrehera

Veće industrijskih sindikata bi takođe organizovalo podršku za potrebe štrajkača i štrajkačica. Te potrebe mogu da uključuju: novac za hranu i stanarinu, odbranu u slučaju represije, podršku na štrajkačkoj liniji, direktnu akciju protiv kompanije ako je potrebno, itd.

8 Sindikalizam zajednice

Radnička klasa ne postoji samo na radnom mestu, mi takođe živimo u zajednicama. Zato bi organizacija radničke klase trebalo da se proširi i na zajednice. Tokom istorije borbe radničke klase pokazalo se da, i u svakodnevnoj borbi i u revoluciji, dobro organizovane industrijska organizacija i organizacija zajednice zajedno povećavaju snagu organizovane radničke klase. Sindikalizam zajednice organizovao bi zajednice kao što industrijski sindikalizam organizuje industriju, tj. oni/e koji/e imaju neposrednu potrebu organizuju se zajedno i nastavljaju takvo udruživanje sve šire, onoliko koliko je potrebno.

Za razliku od gradskih veća i gradske vlade, gde odluke donose ljudi koji niti imaju direktan interes, niti iskustvo za to, sindikalizam zajednice organizuje direktnu demokratiju onih koji/e imaju neposredni interes ili potrebu.

Kako se definiše zajednica? To određuju oni/e koji/e žive u zajednici. U manjem naselju to može biti celo naselje, dok u velikim gradovima to može biti četvrt.

Koje su potrebe zajednice? Stanovi, škole, putevi, kulturni centri, parkovi, ishrana, kanalizacija, grejanje i struja, fizičke potrebe, npr. ljudi u kolicima, zatim posredovanje u problemima, zdravstvo, prirodna okolina, potrebe posebnih grupa, npr. ljudi druge boje kože, žena, omladine, starijih itd.

Nekada su potrebe trenutne, nekada trajne. Ponekad su to trajne potrebe za čije zadovoljenje nije potrebna organizacija koja stalno funkcioniše, i zato bi sindikati za te potrebe bili sastavljeni samo kada je potrebno.

Koliko će dugo potreba biti organizovana zavisi od toga koliko dugo potreba postoji. Kada dva ili više sindikata zajednica imaju potrebu za stalnim kontaktom i razmenom, formiraće se skupština tih direktno uključenih sindikata. Kada

potreba uključuje sve u zajednici, biće formirana opšta skupština. Sindikati zajednica bili bi federalno povezani u okviru grada, regionalno i internacionalno, po potrebi. Skupštine bi po potrebi održavali federalni sindikati, ili kombinacije raznih sindikata koji imaju neposredan interes. Ako bi se nešto ticalo interesa svih, zajednička skupština bi bila sazvana. Na primer, recimo da se snage kontrarevolucije okupljaju za napad na oslobođeno područje, ili se desila neka prirodna katastrofa. Generalna skupština sindikata bi se bavila takvim problemima. Skupštine zajednica bi funkcionisale kao industrijske skupštine: nekad bi bile masovni sastanci, a nekad bi bile skupštine delegata/kinja.

9 Kako bi funkcionisao sindikalizam zajednice?

U svakodnevnoj borbi pre revolucije važila bi potpuna solidarnost u okviru sindikata. Na primer, ako vlasnik stanova ne želi da reši neki problem u stanovima ili iseljava podstanare/ke, bio bi sazvan štrajk svih podstanara/ki i niko/nijedna ne bi plaćao/la stanarinu. U nekim slučajevima stanove poseduju velike korporacije, i tada bi u predrevolucionarnom periodu mogao da se organizuje sindikat svih podstanara/ki u stanovima te korporacije, radi zajedničke direktne akcije. U slučajevima direktne akcije bilo kojeg sindikata zajednice, skupština sindikata zajednica organizovala bi direktnu solidarnost u akcijama i pomagala bi potrebe onih u borbi. Kada su ljudi oslobođeni takmičenja među sobom i kada je osnova društva saradnja i dobrobit svih, mnogi sukobi u okviru zajednice bili bi samim tim ukinuti. Ali ako uzmemo u obzir da ipak može biti nekog konflikta između individua, u okviru sindikata, između sindikata, ili između različitih zajednica, koje ne mogu rešiti oni kojih se konflikt direktno tiče, neslaganje bi bilo izneseno pred sindikat za posredovanje između zajednica.

Oni/e koji/e su neposredno uključeni/e u spor, a koji su članovi/ice sindikata za posredovanje, ne bi učestvovali/e u radu posredništva, već u nekoj od strana u sporu. Svrha sindikata za posredovanje ne bi bila da se svrsta na neku od strana, ili da odredi ko/ja pobeđuje ili gubi u sporu, već da pomogne u usmeravanju procesa ka rešenju koje bi bilo prihvatljivo za obe strane, i da spreči izbijanje nasilnog sukoba u kojem bi spor bio rešen u korist jačeg/e.

10 Ekološki sindikalizam

Iako bi sindikati trebalo da budu organizovani da pokriju sve potrebe i polja interesa, organizovanje za pitanja zaštite okoline ima posebnu važnost. Kapitalizam i država vrše poguban uticaj na naše prirodno okruženje. Potrebno je da uvećamo napore u smeru zaustavljanja takvog daljeg uticaja i da promenimo društvo (industriju i zajednicu) tako da se razvija u skladu sa prirodom, da počistimo nered i zalečimo njene rane. U ovom tekstu su već pominjani komiteti ekologije/zdravlja/sigurnosti u okviru industrijskih sindikata, i ekološki sindikati u okviru sindikalizma zajednice, ali mislim da je potrebno napraviti korak dalje sa organizovanjem za ekološko zdravlje, otpor i akciju. Potrebno je da postoji i federacija ekološkog sindikalizma. Sastavni delovi federacije bi bili sindikati organizovani na osnovu specifičnih ekoloških potreba, pitanja i akcija, koji bi se specijalizovali u istraživanju problema i razvoja taktike delovanja. Na primer, to bi bili Sindikat za očuvanje starih šuma, ili Sindikat za očuvanje reka,

potoka, jezera i kišnih područja.

11 Kako bi funkcionisao ekološki sindikalizam

Federacija ekoloških sindikata bila bi sačinjena od svih sindikata koji se bave okolinom i ekologijom. Recimo da imamo poseban ekološki problem, kao što je kvalitet vode. Bila bi sazvana skupština komiteta iz industrije, zajednice i Sindikata za očuvanje reka, potoka, jezera i kišnih područja. Problemu bi se prišlo zajednički, na osnovu istraživanja, znanja i pristupa koji bi bili formulisani od strane raznih sindikata. Moglo bi da bude zaključeno da je potrebno dalje istraživanje i da se za to formira poseban komitet sastavljen od ljudi iz raznih sindikata. U predrevolucionarnom periodu bi možda bilo odlučeno da se preduzme direktna akcija protiv narušavanja prirodnog okruženja. Tada bi direktnu akciju sprovodili industrijski sindikati u okviru industrije, sindikati zajednice u okviru same zajednice, i ekološki sindikati tamo gde je potrebno. Pošto bi narušavanje prirodne stabilnosti moglo da utiče na radnike i radnice u industriji i zajednicama, deo direktne akcije bi morao da se pozabavi tim uticajem.

12 Socijalni sindikalizam

Neće svi oblici represije biti eliminisani socijalnom revolucijom protiv kapitalizma i države. Neke stvari, kao što su seksizam i rasizam, takođe su nezaobilazni faktori u društvu, iako njihove korene možda možemo naći u kapitalizmu i državi. Zbog toga uništenje države i kapitalizma neće samo po sebi značiti ukidanje svih oblika represije.

Na primer, kapitalistički društveni sistem i država grupišu ljude po onome što oni zovu „rase” i na tom osnovu ih ugnjetavaju. Naravno, klasna represija je deo toga, jer je grupisanje u „rase” najčešće rezervisano za one na dnu klasne lestvice, a postojanje klase ultra-eksploatisanih je osnovni element kapitalizma. Zbog toga se ultra-eksploatisana klasa opire kapitalizmu na ekonomskom nivou, i istovremeno organizuje i bori protiv represije zasnovane na podeli na rasne grupe. Jedan deo procesa represije zasnovane na podeli na rasne grupe sastoji se u oduzimanju prava određenim grupama na samostalno odlučivanje o svojim životima, i na nivou individue i na nivou zajednice, i u stvaranju rasističke mržnje prema njima od strane klasa belaca/kinja. Kao i u slučaju organizovanja radništva i zajednica, tako i otpor rasizmu mora biti organizovan od strane onih koji su direktno ugroženi/e. Iako koristim termin „socijalni sindikalizam”, oblik samoorganizovanja zapravo određuju oni/e koji/e su ugroženi/e. Stoga, postoji potreba za samoorganizovanjem ugroženih rasizmom, i njihovim međusobnim povezivanjem u okviru ideje opšte borbe protiv rasizma; i uništenje rasizma u celom svetu bilo bi osnova samoorganizovanja ovih grupa. Zajedno sa industrijskim sindikatima, ove grupe će se boriti protiv ekonomskog rasizma u industriji. Isto važi i za borbu protiv rasizma u okviru zajednica. Pored toga, postoje i drugi problemi. Na primer, ako imamo demokratiju u zajednici, u kojoj svi/e odlučuju o svemu, i ako su grupe organizovane na osnovu borbe protiv rasizma zapravo u manjini, onda ipak imamo situaciju u kojoj ljudi druge boje kože zavise od dobre volje belaca/kinja da razumeju i rade protiv represije nad članovima/icama ovih grupa, tako da još uvek važi određeni oblik bele nadmoći.

Vremenom, u toku revolucionarnog procesa, društvo bi eliminisalo rasnu represiju, ali to se ne može postići sve dok ljudi druge boje kože ne ojačaju svoje samoorganizovanje. Isto pravilo važi i za druge društvene grupe koje imaju potrebu da se organizuju protiv nekog oblika represije, ili na osnovu njihovih potreba i želja, kao — na primer — žene organizovane protiv seksizma i patrijarhata.

Socijalni sindikalizam omogućava da društvene grupe ojačaju samoorganizovanjem oko ličnih interesa, i da koriste svoje organizacije za saradnju sa drugim sindikatima radi uspešnog rada. Sindikalizam suvereniteta

Širom sveta postoje grupe ljudi zasnovane na tradicionalnom plemenskom organizovanju. Istini za volju, svi ljudi imaju plemenske korene. Međutim, razvoj kapitalizma i države, kao i izvori iz kojih se razvijaju, teže uništenju tradicionalnih plemenskih zajednica, i u nekim slučajevima uspevaju. Čak i neki oblici radikalnih ideologija, iako teže da promene svet, ipak nastavljaju sa represijom prema tradicionalnim plemenskim zajednicama. Pošto je sindikalizam zasnovan na ideji organizovanja na osnovu neposrednog interesa, on priznaje suverenitet plemenskih zajednica. Ne želeći da postane još jedan oblik misionarstva koji želi da nametne svoje ideje drugima, sindikalizam teži solidarnoj podršci borbi, potrebama i željama plemenskih zajednica, ali samo kada se takva pomoć zatraži. Interakcija između plemenskih zajednica i raznih sindikata ostvaruje se kada je to potrebno i kada se želi, na osnovu zajedničkih interesa, saradnje i poštovanja.

13 Sinteza sindikalizma

Kada se pogleda sve napisano, moglo bi da se pita — nije li to previše? Kako organizovati sve to? Kako bi toliko različiti sindikati funkcionisali zajedno?

Prvo, organizovanje sindikata zavisi od onog oko čega ljudi žele i mogu da se organizuju. Kako se više i više ljudi bude uključivalo u sindikalistički pokret, tako će se i stvarati novi oblici sindikata. Pošto su svi sindikati povezani, svaki oblik sindikalnog organizovanja neposredno će jačati opšti sindikalistički pokret. Kako će sindikati međusobno saradivati i zajedno raditi zavisi od potreba. U svakodnevnoj borbi protiv kapitalizma i države, to bi moglo da izgleda ovako: recimo da industrijski sindikat krene u štrajk; drugi industrijski sindikati će se postarati da roba i materijal ne stiže do mesta štrajka, da niko/nijedna ne koristi robu koju proizvedu štrajkbreheri, i da posao štrajkača/ica ne počne da obavlja neko drugo preduzeće. Izuzeci od ovog slučaja bi mogli da budu slučajevi u kojima radno mesto obezbeđuje određene usluge zajednici. Tada bi štrajkački sindikat zajedno sa sindikatima zajednice organizovao nastavak delatnosti na način koji neće omogućiti profit kapitalistima. Sindikati industrije i zajednice radiće zajedno da obezbede zadovoljenje potreba štrajkača/ica, i svi sindikati bi zajednički pružali podršku štrajkačima/cama direktnom akcijom. Sve ovo može biti koordinisano preko skupština koje bi bile sazvane radi organizovanja sakupljanja potrepština i direktne akcije solidarnosti. Isti način funkcionisanja mogao bi da se primeni u borbama sindikata zajednica, sindikata za borbu protiv rasizma ili za zaštitu plemenskih zajednica.

Na primer, recimo da je multinacionalna rudarska korporacija, uz pomoć države, došla na zemlju nekog plemena radi eksploatacije izvora energije. Država je pohapsila ljude iz plemena koji su pokušali da se bune, i sada pleme traži pomoć sindikata. Prvo bi komiteti za zaštitu i solidarnost pružili pomoć

uhapšenima i organizovali kampanju protiv dalje represije. To bi bilo koordinisano od strane skupštine komiteta zaštite/solidarnosti. Potom, mogla bi da se sazove skupština koja bi koordinisala direktni otpor multinacionalnoj korporaciji i državi koja joj pomaže, i koja bi obezbeđivala zadovoljenje potreba učesnika/ca u otporu. Ta skupština bi donosila i planove za direktne akcije. Plemenska organizacija može da blokira puteve na svojoj teritoriji, dok bi sindikati blokirali puteve oko te teritorije. Industrijski sindikati bi mogli da bojkotuju multinacionalnu kompaniju, tako da radnici i radnice sindikata ne učestvuju u radovima na plemenskoj zemlji, da niko/nijedna ne obezbeđuje robu ili usluge potrebne korporaciji, i da potrošači/ce takođe bojkotuju korporaciju. Potom bi sindikati organizovali demonstracije gde god je to izvodljivo. Kada je potrebno zadovoljiti posebne potrebe, sindikati bi mogli da rade na sledeći način: recimo da je potreban put između zajednica; prvo bi bila sazvana skupština dve zajednice na kojoj bi se precizirala potreba. Zatim bi sledila skupština onih kojih se neposredno tiče izgradnja puta, što bi bili/e putarski/građevinski industrijski sindikati, prevoznici/e koji/e bi koristili/e put, i sindikati zajednica kojima je potreban put. Ako je između ove dve zajednice još i plemenska zajednica, biće i ona uključena u dogovaranja. Takođe, mogu postojati pitanja koja se tiču prirodne okoline (npr. ako je u pitanju kišno područje), ili biciklista/kinja, i sve bi ove posebne grupe bile uključene u skupštinu. Broj zainteresovanih odredio bi da li bi skupština bila za sve i svaku, ili za njihove delegate/kinje.

Ta skupština bi donela plan koji bi težio zadovoljenju svačijih potreba. Zatim bi sindikati detaljno razrađivali delove plana koji se tiču njihovog rada, i ti planovi bi išli od sindikata do skupštine i natrag, dok se ne postigne konačni dogovor. Ovaj sistem odlučivanja bi započinjao svaki put kada je potrebno uraditi nešto što se tiče dva ili više sindikata, pa makar to bila i želja sindikata violinista/kinja koji/e žele da organizuju muzički festival. Sindikat violinista/kinja bi se sastao sa sindikatom zajednice u kojoj bi bio festival, sindikatom radnika/ca čija bi pomoć bila neophodna, sindikatom prevoznika/ca čije bi usluge takođe bile potrebne, i tako dalje, na osnovu onoga što je potrebno. U nekom slučaju bi bila organizovana skupština svih članova/ica uključenih sindikata, ili samo delegata/kinja.

14 **Revolucionarni proces**

Svaka borba predstavlja proces, i što bolje razumemo i usmerimo taj proces, to je veća šansa da uspemo, nego kada bismo dopustili da nas sam proces usmerava. Istorija nije skup pojedinačnih izdvojenih trenutaka, već kontinuirana evolucija: svaki trenutak je pod uticajem onog pre njega. Zbog toga svaka analiza borbe ili događaja mora da uzme u obzir uticaj te borbe na ono što posle nje sledi.

Naš revolucionarni proces bi, po mom mišljenju, trebalo da predstavlja sled u kojem od prošlosti uzimamo ono od čega možemo da učimo, unapređujući ga danas novim idejama, i ostavljajući narednim generacijama da ga dalje unapređuju. To predstavlja evoluciju revolucionarnog procesa. Čak i ono što možda izgleda kao mala, nebitna stvar, može uticati na individue ili grupe da nastave do još većih stvari. Čak i najaktivniji/e aktivisti/kinje od nečega su počeli/e, a to važi i za sve druge aktiviste/kinje. Iz tog prvog iskustva revolucionarni/e aktivisti/kinje započinju svoj revolucionarni proces. Zbog toga je za naš pokret

najvažnije stvaranje tih početnih uslova.

To znači da najvažniji period nekog događaja nije vreme pre njega (tj. organizovanje događaja), ili sam događaj (početak za nove aktiviste/kinje), već vreme nakon događaja. To vreme je najvažnije zato što predstavlja sled događaja koji omogućavaju uključivanje novih aktivista/kinja u naš pokret. Bez tog sleda događaja ne samo da bismo izgubili/e one koji/e mogu postati aktivisti/kinje, već bismo mogli da izgubimo i mogućnost da utičemo na smer rada ovih aktivista/kinja.

Najvažnije u stvaranju novih aktivista/kinja je omogućiti im lako uključivanje u naš pokret. Ponekad anarhisti/kinje teže izolaciji, do te mere da uključivanje nove osobe od nje zahteva takvu borbu da ona izgubi snagu i volju i pre nego što se posveti pokretu. Jedan od razloga zašto novi/e aktivisti/kinje brzo izgube volju za radom je što stariji/e aktivisti/kinje očekuju od svih u pokretu da budu dobro upućeni o anarhizmu, i ponekad čak postaju neprijateljski raspoloženi/e prema osobi koja nešto ne razume, pa je napadaju kao da je nerazumevanje stvar ideološke pozicije. Mi ne postajemo potkovani u anarhizmu onog trenutka kada počnemo da se interesujemo za anarhizam. Obrazovanje je proces. Pošto je naša borba otpor represiji i eksploataciji, tako i obrazovni proces ne može da se bazira samo na apstraktnim teorijama.

Naš obrazovni teoretski rad bi trebalo, po mom mišljenju, da se direktno odnosi na iskustvo represije i eksploatacije svakog aktiviste i svake aktivistkinje. Da bi se to postiglo, aktivisti/kinje moraju biti u mogućnosti da izraze svoje iskustvo.

Radnička klasa je potpala pod dominaciju inteligencije. Knjige o istoriji borbe radničke klase i njenim idealima skoro da su uvek pisane od strane inteligencije. To je stvorilo situaciju u kojoj se teorija nalazi na tronu, što guši izražavanje iskustva klase od strane same klase. Zbog toga je inteligencija postala vladajuća klasa u borbi radničke klase. Jedan od prvih koraka koje moramo preduzeti u našem revolucionarnom procesu je ponovno zadobijanje glasa radničke klase u njenom sopstvenom obrazovanju i razvoju ideja.

Izražavanjem našeg iskustva objašnjavamo naše potrebe i zašto želimo da izgradimo bolji svet; kroz to izražavanje stvaramo ideje (teorije) o tome kako se dalje boriti protiv represije i stvoriti novi svet. Sprovođenjem tih ideja (teorija) u praksu mi zadobijamo novo iskustvo (šta funkcioniše, šta ne, i kako to možemo poboljšati) i menjamo svoje ideje (teorije), što postaje naš revolucionarni proces. Zbog toga se i vrši represija nad našim iskustvom, i zbog toga je toliko važno naše iskustvo u organizovanju protiv represije i usklađivanje tog iskustva i naših ideja (teorije). Proces i upada u slepu ulicu ako se zatvorimo u teoriju, ili ako slepo, bez ideja (teorije), reagujemo na lično iskustvo represije. Samo nas balans ovih krajnosti vodi putem oslobođenja.

15 Sindikalistička revolucija

Svi sindikati bi sadržali sledeća četiri elementa:

1. Organizovanje svakodnevnog otpora represiji, kapitalizmu i državi.
2. Organizovanu kolektivnu solidarnost između sindikata.
3. Organizovanu revolucionarnu moć koja će ukinuti represiju, kapitalizam i državu.

4. Transformisanje društva iz represije, kapitalizma i države, u anarhističko društvo zasnovano na dobrobiti svih.

Izgrađivanjem naših sindikata, mi ujedno gradimo ova četiri elementa. Kapitalizam i država su organizovane sile koje služe represiji i eksploataciji. Kroz sindikate mi organizujemo svoju kolektivnu moć da bismo pobedili/e organizovanu silu vladajuće klase, i kada organizovana moć ljudi bude jača od organizovane sile vladajuće klase, tada će izbiti revolucija u vidu socijalnog generalnog štrajka. Taj socijalni generalni štrajk predstavljaće potpuno odbijanje saradnje sa kapitalizmom i državom, u svim industrijama, zajednicama, na bilo koji način, i odbijanje obezbeđivanja usluga kapitalizmu i državi, uz organizovanu zaštitu naše revolucije. Kapitalizam i država ne mogu postojati bez naše saradnje sa vladajućom klasom. Mi ih hranimo, mi im obezbeđujemo usluge koje im trebaju, naše zajednice su kontrolisane našom saradnjom s njima, mi smo svuda — čak i u kućama vladajuće klase. Oni nemaju gde da pobjegnu, oni nemaju gde da se sakriju — jer mi smo svuda. Nateraćemo ih da nestanu, da pojedu svoj novac i proizvode vlasništva.

Naša revolucija neće biti centralizovana, neće biti centra koji je moguće suzbiti — ona će biti raširena na sve strane.

Kada sva radna mesta i zajednice budu oslobođene, počecemo transformaciju društva ukidanjem zauvek institucija kapitalizma i države, i tako ćemo stvoriti uslove za stalnu revoluciju u kojoj neće biti ništa što bi nekadašnja, ili nova, vladajuća klasa mogla da preuzme. Zamenićemo kapitalizam i državu našim anarho-sindikalističkim organizacijama. Organizacija će biti fleksibilna, tako da može da evoluiru u idealnije forme, na osnovu potreba i želja.

Na ovaj način ćemo utrti put našim idejama u realnosti, ka ostvarenju naših snova.

Centar za liberterske studije (CLS)

Centar za liberterske studije je ustanova istraživačko-dokumentacionog karaktera koja se, u duhu liberterskog pokreta i tradicije, bavi istraživanjem socijalnih pokreta i projekata utemeljenih na slobodi, ljudskom dostojanstvu i jednakosti.

Centar se posebno bavi istraživanjem liberterskih pokreta i ideja na području bivše Jugoslavije i susjednih zemalja Balkanskog poluostrva. Centar je otvorena zajednica istraživača, pomagača i korisnika, a njegov rad organizuje skupština Centra (čiju jednu trećinu članova, tokom četvorogodišnjeg mandata, čine zainteresovani/e za rad Centra, dok ostatak čine delegati/kinje Sindikalne konfederacije „Anarho-sindikalistička inicijativa”) i programski Saveti (imenovani od strane skupštine Centra sa zadatkom koordiniranja stručnih i administrativnih poslova). Centar se finansira redovnim, godišnjim, donacijama Sindikalne konfederacije „Anarho-sindikalistička inicijativa”, priložima i poklonima svojih prijatelja i prijateljica, kao i prihodima od izdavačke delatnosti.

Centar je laboratorija slobode, razvijanja znanja i kreativnosti, ljudskih potencijala ličnosti i zajednice. Uzajamna saradnja i pomoć, solidarnost, lični primer i odgovornost, tolerancija i dijalog kao put ka istini, vrednostima slobode i razuma, jesu merila ove ljudske i intelektualne zajednice.

Sloboda, istina i čovečnost su pravi zavičaj svake nemirne savesti i pokretači delatnog pojedinca koji želi da menja uslove pod kojima živi i da prihvati odgovornost za te promene. Svaki nacionalni, etnički, ideološki, politički, verski i drugi fanatizam i svi oblici represije i diskriminacije zasnovani na njemu, kao i ostali vidovi autoritarnosti strani su programu Centra. Kritičko traganje za istinom i slobodom u ljudskoj zajednici osnovno je načelo metoda rada Centra.

Sedište Centra je u Beogradu.

Centar saraduje sa svim srodnim istraživačkim ustanovama, udruženjima građana i pokretima.

Rezultate svojih istraživanja Centar objavljuje u povremenim publikacijama i na javnim skupovima. Program rada, na predlog programskih Saveta, utvrđuje skupština Centra.

**EDICIJA
KUKA I MOTIKA
– OSNOVE SLOBODE –**

I kolo

1. Petar Kropotkin: *Anarhija*
2. Emil Puže: *Direktna akcija*
3. Artur Dž. Miler: *Kako omogućiti anarhističku revoluciju?*

Izdaje: Centar za liberterske studije, Beograd
Adresa: CLS, Poštanski pregradak 6, 11077 Beograd
Kontakt telefon: 063/837-2458
Email: cls@inicijativa.org
Web: <http://inicijativa.org/>
Distribucija: Tel: 063/712-6662, Email: distro@inicijativa.org